

Barbka Gosar Hirci
Miha Pirnat

Snemanje koptskih fresk v egiptovski in sudanski Nubiji

Leta 1963 je potekala mednarodna UNESCOVA akcija reševanja koptskih fresk, ki so krasile cerkvene objekte na ozemlju med Asuanom in drugim kataraktom pri Wadi Halfi zaradi izgradnje asuanskega jezusa. Skupino strokovnjakov so sestavljali Milorad Medić, slikar – konservator, Mihailo Vunjak, ing. kemije – konservator (oba iz Jugoslovanskega inštituta za varstvo kulturnih spomenikov, Beograd), Bogdan Kovačević, slikar – konservator (iz Pokrajinskega zavoda za spomeniško varstvo Novi Sad) in Miha Pirnat, slikar – konservator (iz Zavoda za spomeniško varstvo SRS).

V dveh mesecih naj bi konservirali najbolj ohranjene fragmente fresk v dveh objektih: Wadi Es Sebua (Egipt) in Abu Hodah (Egipt), kjer je bilo izvedeno utrjevanje poslikav. Kasneje se je načrt spremenil. Delo je postalo bolj obsežno in se je podaljšalo za štiri mesece. Snemali so še freske v koptski cerkvi Abdulah Nigri (Egipt) in triladijski krščanski cerkvi Sheikh Abd El Ghadir (Sudan). Milorad Medić, vodja misije in Mihailo Vunjak sta že dve leti pred akcijo, torej leta 1961 pogledala objekte, vzela vzorce ometov in izvedla preizkuse konserviranja koptskih fresk.

Klasični materiali, ki so se v te namene uporabljali pri nas, v Nubiji niso prišli v poštev, saj je materialna zgradba koptskih fresk popolnoma drugačna. Nubijske slikarije so večinoma izvedene na omet iz zemlje (blata), puščavskega kremenčevega peska in premazane s kaolinom (brez apna). Armatura v ometih je zrezana slama ali žitna pleva. Zaradi specifičnih klimatskih pogojev je tak omet izredno trden in ohranjen. Prav zgradba originalov je pogojevala razmislek o uporabi ustreznih materialov za konserviranje. Za lepljenje gaze in platna preko barvne površine fragmentov je bilo uporabljeno lepilo Lucelin (celulozni eter). Ta se pri sušenju ne krči, na njem se ne razvijajo bakterije in omogoča odstranjevanje z vodo tudi po sušenju. Za utrjevanje ometa do globine 0,5 cm je bil uporabljen Polivinil acetat (PVAc) – umetna smola, razredčena v organskem topilu. Vrhno plast ometa so impregirali s pršenjem in ustrezno koncentracijo utrjevalca, ki je bila določena glede na zgradbo originala. Postopek je omogočil, da se pri kasnejši obdelavi z vodo, omet ni zmehčal ali razpadel. Zanimivo je, da je bil utrjevalec PVAc izdelan prav za omenjena dela v Beogradu (Balkan, tvornica kemijskih proizvodov). Utrjevalec je bil dovolj elastičen in ni vplival na spremembe barvnih plasti.

